

ที่ นร 1117/๑๔๐๑

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
128 อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กทม.10400

๒๙ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับ
"ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการปรับปรุงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกับกระบวนการผลิตสินค้า
เกษตร-อาหาร จากไร่นาถึงผู้บริโภค ภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่แห่งคุณค่า :
กรณีศึกษาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว"

ด้วย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพ
ชาวนาซึ่งมีวิถีชีวิตที่เก่าแก่และมีความผูกพันกับวัฒนธรรมและประเพณีของคนไทยมาช้านาน
ข้าวเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตคนไทย ไม่เพียงแต่เป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้
สำคัญของประเทศเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ต่างๆ
สร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกหลายเท่าตัว

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์
และอุตสาหกรรม ได้ทำการศึกษาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงและสร้างมูลค่าเพิ่มกับกระบวนการ
การผลิตสินค้าเกษตร-อาหารจากไร่นาถึงผู้บริโภค ภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่แห่งคุณค่า : กรณี
ศึกษาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว พบว่าสาระสำคัญของการพัฒนาจะต้องมีการดำเนินการเชิงระบบ
เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชาวนา ผู้ประกอบการโรงสี
ผู้ค้าข้าว ผู้ส่งออกและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยกำหนดมาตรฐานการผลิตและสินค้าข้าว
ที่ตอบสนองต่อสากล รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายความรู้และการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้
การประกอบการทั้งด้านการผลิต โลจิสติกส์ การตลาดและการบริการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งรัฐควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้าง
เครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้องในสายโซ่คุณค่า ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
ที่สนับสนุนสายโซ่แห่งคุณค่า ยุทธศาสตร์ที่ 3 การถ่ายทอดสารสนเทศและเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 4
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยพัฒนาและการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา

ทั้งนี้ รัฐควรกำหนดเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่ม ภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าเป็นวาระแห่งชาติ ในการนำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการข้าวแห่งชาติ เพื่อเป็นแกนหลักในการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าข้าว โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ 3 ประการ ประการแรก การกำหนดนโยบายการจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่ม ประการที่สอง การบูรณาการประสานแผนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย และประการสุดท้าย การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย

เพื่อให้การกำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดทำยุทธศาสตร์ได้รับมูลค่าเพิ่มถึง 1.7 ล้านล้านบาทภายในระยะเวลา 10 ปี รัฐต้องสร้างเสริมและสนับสนุนในการจัดทำโครงการการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่า จำนวน 20 โครงการ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้สภาที่ปรึกษาฯ ทราบในโอกาสแรกด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ปันยารชุน)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. 0-2612-9222 ต่อ 214

โทรสาร 0-2612-9152

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การปรับปรุงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร-อาหาร จากไร่นาถึงผู้บริโภค
ภายใต้โครงสร้างของสายโซ่แห่งคุณค่า : กรณีศึกษาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว

*****

1. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

“ข้าวคือชีวิต...Rice is Life...” ประโยคนี้นี้ประจักษ์ใจคนไทยทั้งชาติ คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักและยังบริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว เช่น ขนมจีน ก๋วยเตี๋ยว เส้นหมี่ ขนมและอาหารว่างรูปแบบต่างๆ อีกด้วย ข้าวผูกพันกับวัฒนธรรมและประเพณีของคนไทยมาช้านาน เช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประเพณีแรกนา ประเพณีทำขวัญข้าวบูชาแม่โพสพ ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ประชากร 3.7 ล้านครัวเรือน มีอาชีพทำนามีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 66 ล้านไร่ กระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย ชาวนาไทยเป็นบุคลากรหลักในการผลิตข้าว ถือเป็นหนึ่งในนักวิจัยพัฒนาที่สั่งสมความรู้และประสบการณ์มาจากบรรพชนสามารถคิดค้นและพัฒนาพันธุ์ข้าวที่ดีมีคุณภาพ มีผลผลิตสูงและมีปริมาณมากพอที่จะส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก นำเงินตราเข้าสู่ประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท แต่ปรากฏว่าชาวนาไทยกลับมีความยากจนซ้ำซ้อน มีภาระหนี้สินและไม่มีเสถียรภาพในอาชีพ ประหนึ่งว่า“ประเทศยิ่งพัฒนาชาวนายิ่งยากจน” จะจะเป็นปัญหาที่ทำนายของผู้นำประเทศที่จะมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาอย่างไรในยุคโลกาภิวัตน์นี้

จากการศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาปรับปรุงและสร้างมูลค่าเพิ่มกระบวนการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว จากไร่นาถึงผู้บริโภคภายใต้โครงสร้างของสายโซ่แห่งคุณค่าอาหาร โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับข้าว ทั้งทางด้านการผลิตข้าว การค้า สถานการณ์ นโยบาย กฎหมาย ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสี ผู้ส่งออกข้าว ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ นักวิชาการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์เจาะกลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์ระดมสมองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาสายโซ่แห่งคุณค่าต่างๆ อาทิ เช่น

- ปัญหาด้านพันธุ์ข้าวและการกระจายพันธุ์ข้าว
- ปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำนาและการชลประทาน
- ปัญหาบุคลากรทั้งด้านการผลิตข้าวและการแปรรูป ยังขาดความรู้ความเข้าใจทางเทคโนโลยีการผลิตที่ดี
- ปัญหาการซื้อขายข้าวที่ไม่มีมาตรฐานแน่นอนและระบบการค้าที่ไม่เป็นธรรม
- ปัญหาราคาข้าวต่ำและผันผวน ไม่จูงใจให้เกษตรกรรักษาอาชีพและพื้นที่ไว้
- รัฐบาลมีนโยบายข้าวที่ไม่ชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวมีมากมาย กระจัดกระจาย ขาดองค์กรที่จะประสานการเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและขาดเอกภาพในการกำกับดูแล
- ขาดระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงในทุกด้านที่เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการกระจายข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้อง
- การจัดการการผลิตในระดับไร่นาไม่มีประสิทธิภาพ และการควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอนยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร
- การรวมกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับยังไม่เข้มแข็ง
- ขาดการวางแผนและควบคุมให้วัตถุดิบข้าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมแปรรูปได้อย่างเหมาะสม
- รัฐยังให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว ตลอดจนด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องไม่มากเท่าที่ควร
- การวิจัยที่เกี่ยวกับผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศยังน้อยมาก
- ขาดการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ Production Positioning ของข้าว แต่ละประเทศอย่างชัดเจน
- การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมไปในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตข้าว
- ราคาปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้น
- การกีดกันทางการค้า
- ภัยธรรมชาติ

2. แนวความคิดในการพัฒนาปรับปรุงและสร้างมูลค่าเพิ่ม

หลักการของการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชาวนาอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลดีต่อการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศชาติ ซึ่งกระบวนการเพิ่มมูลค่าข้าวสามารถดำเนินการได้ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระดับการผลิตข้าวเปลือกจนถึงระดับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ การตลาด การบริโภคตลอดจนด้านโลจิสติกส์

2.1 ปรัชญาของการสร้างมูลค่าเพิ่มข้าว ภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่คุณค่าข้าว

2.1.1 **ธุรกิจข้าวไทยในสายโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของธุรกิจข้าวไทย** มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดอยู่ค่อนข้างมาก ตั้งแต่การนำปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตข้าว การสีข้าว การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตลอดจนการค้าและการตลาดสู่ลูกค้าทั้งภายในและต่างประเทศ ผู้วางนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำความเข้าใจภาพรวมของระบบธุรกิจข้าวเสียก่อน

2.1.2 **มูลค่าเพิ่มจากธุรกิจการผลิตในอุตสาหกรรมข้าวโดยรวม** ตั้งแต่กระบวนการผลิตจากไร่นาจนเป็นอาหารสำหรับผู้บริโภค ผู้ที่ทำหน้าที่ในการผลิตประกอบด้วย ชาวนา โรงสี และโรงงานแปรรูป ซึ่งแต่ละประเภทของการผลิตจะมีการใช้ปัจจัยการผลิต (Input) และได้ผลผลิต (Output) ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าผลผลิตของการผลิตหนึ่งจะกลายเป็นปัจจัยการผลิตของอีกการผลิตหนึ่งจนกระทั่งสินค้ามันไปสู่ลูกค้าปลายทาง ดังนั้น ธุรกิจการผลิตจึงต้องสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า โดยการสร้างมาตรฐานการผลิต การประกันคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีมาตรฐานการผลิตที่สำคัญ อาทิ GAP PQMS GMP HACCP ISO

2.1.3 **มูลค่าเพิ่มจากธุรกิจที่เกี่ยวข้อง** นอกเหนือจากการผลิต แต่มีความสัมพันธ์กับธุรกิจการผลิต ซึ่งประกอบไปด้วย

- (1) **ธุรกิจการค้า** สินค้าที่ผลิตได้จะต้องอาศัยการดำเนินงานด้านธุรกิจเพื่อผลักดันให้สินค้าเกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ผลิตและลูกค้าได้ เช่น ผู้รวบรวม ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ผู้ส่งออก เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการค้าที่ทันสมัย (Modern Trade) และการค้าระหว่างประเทศ ในปัจจุบันมีบทบาทต่อการเพิ่มมูลค่าในด้านของการเพิ่มประสิทธิภาพการค้าเป็นอย่างมาก
- (2) **ธุรกิจบริการ** นอกจากตัวสินค้าแล้ว มูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นจากการบริการ เช่น ธุรกิจร้านอาหารไทย ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเกษตร เป็นต้น

- (3) **ทรัพย์สินทางปัญญา** มูลค่าเพิ่มอีกประการหนึ่งคือ ความคิด(Idea) การประดิษฐ์คิดค้น การสร้างสรรค์เทคนิควิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องจากการผลิตและการพัฒนาการผลิต เช่น พันธุ์ข้าว เทคโนโลยีเพื่อลดการสูญเสียจากการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เป็นต้น

2.1.4 การสร้างคุณค่าจากไร่นาสู่ผู้บริโภค คุณค่า(Value) มิใช่ถูกกำหนดจากผู้ประกอบการ หรือประเมินคุณค่าแต่เพียงตัวสินค้าเท่านั้น คุณค่าที่เพิ่มขึ้นอาจได้มาจากการบริการที่ดี บุคลากรที่มีคุณภาพและภาพลักษณ์ในเชิงบวก

2.1.5 บทบาทของภาครัฐ มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่คุณค่าข้าว โดยเฉพาะการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ต่อไปนี้

- (1) สนับสนุน พัฒนา และส่งเสริมธุรกิจเดิมและธุรกิจใหม่ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับข้าว ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้ทุกกิจกรรมพื้นฐานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) สนับสนุน พัฒนา และส่งเสริมเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับกิจกรรมพื้นฐานในทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับข้าว
- (3) สนับสนุน พัฒนา และส่งเสริมทรัพยากรบุคคล เพื่อให้มีความสามารถในการดำเนินงานในทุกกิจกรรมพื้นฐานและทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับข้าว
- (4) ปรับปรุง พัฒนา และสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับในทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับข้าว

2.2 ผลของการสร้างมูลค่าเพิ่มข้าว

การพัฒนาปรับปรุงและสร้างมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการผลิตข้าวและสินค้าข้าว จากไร่นาถึงผู้บริโภคภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่แห่งคุณค่า ได้ส่งผลดีต่อความแข็งแกร่งของประเทศไทยใน 4 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความมั่นคงทางอาหาร

ประเทศไทยมีผลผลิตข้าวมากเกินพอสำหรับเลี้ยงประชากรของประเทศ แม้เกิดภาวะวิกฤตภัยธรรมชาติหรือภัยสงครามก็ตาม และหากประเทศใดประชากรอยู่ในภาวะหิวโหย อาจเกิดการแย่งชิง การขโมย การจี้ปล้น อาจคลุ้มคลั่งถึงขั้นก่อเหตุจลาจลผู้คนบาดเจ็บและล้มตายได้ ความมั่นคงทางอาหารเป็นความมั่นคงที่ผู้ปกครองประเทศต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก การให้ความสำคัญต่อการผลิตข้าวด้วยการเพิ่มมูลค่าข้าวช่วยให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นย่อมเหนี่ยวรั้งให้ชาวนายังคงผลิตข้าวต่อไปไม่ละทิ้งอาชีพ ประเทศจะมีความมั่นคงทางอาหารชั่วนิรันดร์

2.2.2 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพการทำนาและประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยประกอบอาชีพเกี่ยวเนื่องกับสินค้าข้าว ถ้าสามารถเพิ่มมูลค่าของข้าวและสินค้าข้าวความเป็นอยู่ของบุคคลเหล่านั้นย่อมดีขึ้นและมั่นคงขึ้น การค้าจะเฟื่องฟูขึ้น ฐานทางการเกษตรจะมั่นคง การจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น เงินหมุนเวียนในประเทศย่อมเกิดมากตามไปด้วย เศรษฐกิจของประเทศขยายตัว แรงงานจะย้อนกลับสู่ภาคการเกษตร การจ้างงานเพิ่มขึ้นเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

2.2.3 ความมั่นคงทางสังคม

เมื่อประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจประชาชนย่อมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนจะเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ สังคมสงบสุข ก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะ “ความมั่นคงของอาชีพชาวนา” ซึ่งเป็นพื้นฐานหรือต้นน้ำของมูลค่าเพิ่มที่จะเกิดขึ้นต่อไปในสายโซ่แห่งคุณค่าข้าว และผลจากความมั่นคงของอาชีพชาวนาจะสะท้อนกลับสู่ความมั่นคงทางอาหาร คือ ความอุดมสมบูรณ์ของอาหารที่เป็นพื้นฐานของชาติ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือ ความอยู่ดีกินดีของประชากรส่วนใหญ่ และอาชีพชาวนาจะมีเสถียรภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก่อให้สังคมเกิดสันติสุข

2.2.4 ความมั่นคงทางการเมือง

ประเทศที่ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีเศรษฐกิจดี มีความสงบ ประชาชนไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบไม่เดินขบวนเรียกร้องความเป็นธรรมประเทศนั้น จะมีความมั่นคงทางการเมือง หากเกษตรกรซึ่งเป็นฐานสำคัญของประเทศมีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจากการเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่ผลิตได้ โดยเฉพาะข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว การเมืองก็จะยั่งยืนมั่นคงยิ่งขึ้น

2.3 การลงทุนและผลตอบแทน

จากการศึกษาวิเคราะห์การสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่ของข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวที่ได้จากการจำลองรูปแบบการจัดทำยุทธศาสตร์และการดำเนินงานตามโครงการ 20 โครงการภายในระยะเวลา 10 ปี คาดว่าจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 1.7 ล้านล้านบาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

งบประมาณโครงการการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าของสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว

หน่วย : ล้านบาท

โครงการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10	รวม	PV 8%
1. ศูนย์สารสนเทศข้าวแห่งชาติ	100	500	500	100	100	100	100	100	100	100	1,800	1,331.5
2. วิทยาลัยข้าวไทย	100	100	150	200	250	300	350	400	450	500	2,800	1,680.6
3. กองทุนสวัสดิการชาวนาไทย	20	5,300	600	1,200	1,800	2,400	3,000	3,600	4,200	4,800	26,920	16,678.0
4. เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายข้าวในลุ่มดี	50	50	20	20	20	20	20	20	20	20	260	187.7
5. กำหนดมาตรฐานกลางการซื้อขายข้าวเปลือก ข้าวสารและมาตรฐานผลิตภัณฑ์	10	50	50	50	50	50	50	50	50	50	460	298.5
6. ตลาดกลางซื้อขายข้าวเปลือกตามกลุ่มพันธุ์	30	3,000	4,000	6,000	6,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	44,030	27,855.7
7. สนิมสนับสนุนกลไกเครือข่ายและเครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้อง	150	50	50	50	50	40	30	20	20	20	480	365.0
8. สนับสนุนการวิจัยเอกลักษณ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย	50	20	20	20	20	20	20	20	20	20	230	162.0
9. สนับสนุน ๑ การใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆของข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ไม่ใช่อาหาร	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	750	461.1
10. ศึกษาความเหมาะสมของพันธุ์ข้าวต่อการแปรรูปอาหารไทย	20	30	30	0	0	0	0	0	0	0	80	68.1
11. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้าวโดยมุ่งนวัตกรรม	500	1,000	1,000	1,000	1,000	500	400	300	200	200	6,100	4,433.0
12. พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงตามคุณภาพที่ต้องการ	50	40	30	20	10	10	10	10	10	10	200	153.1
13. วิจัยตลาดผู้บริโภคเพื่อกำหนดแนวทางการตลาดข้าวและผลิตภัณฑ์	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1,000	671.0
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์จากพันธุ์ข้าวและภูมิปัญญาไทย	30	30	80	50	30	20	10	10	10	10	280	207.6
15. อนุรักษ์และส่งเสริมแหล่งผลิตข้าวที่อุดมสมบูรณ์	60	10	10	10	10	10	10	10	10	10	150	113.4
16. รณรงค์ส่งเสริมการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ตามรสนิยมแบบไทย	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1,000	671.0
17. รณรงค์การบริโภคข้าวกล้อง	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1,000	671.0
18. รณรงค์ส่งเสริมสร้างความรู้ด้านการเลือกบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	950	595.3
19. ส่งเสริมภาพลักษณ์ข้าวไทยและผลิตภัณฑ์ข้าวไทยในด้านอาหารธรรมชาติ	120	110	100	100	100	100	100	100	100	100	1,030	698.1
20. ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมข้าว	30	50	50	50	50	50	50	50	50	50	480	317.0
รวม	1,700	10,740	7,110	9,310	9,950	9,100	9,650	10,210	10,780	11,450	90,000	57,618.6

มูลค่าเพิ่มที่ได้จากโครงการการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าของสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว

หน่วย : ล้านบาท

โครงการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10	รวม	PV 8%
1. ศูนย์สารสนเทศข้าวแห่งชาติ	0	0	5,000	10,000	20,000	30,000	35,000	40,000	45,000	50,000	235,000	131,540
2. วิทยาลัยข้าวไทย	0	5,000	10,000	10,000	15,000	15,000	25,000	35,000	45,000	50,000	210,000	118,404
3. กองทุนสวัสดิการชาวนาไทย	0	1,200	1,800	2,400	3,000	3,600	4,200	4,800	5,400	6,000	32,400	19,057
4. เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายข้าวพันธุ์ดี	0	6,000	9,000	12,000	15,000	18,000	21,000	24,000	27,000	30,000	162,000	95,283
5. กำหนดมาตรฐานกลางการซื้อขายข้าวเปลือก ข้าวสารและมาตรฐานผลิตภัณฑ์	0	0	2,500	5,000	7,500	10,000	12,500	15,000	17,500	20,000	90,000	50,482
6. ตลาดกลางซื้อขายข้าวเปลือกตามกลุ่มพันธุ์	0	4,000	6,000	8,000	10,000	12,000	14,000	16,000	18,000	20,000	108,000	63,522
7. สนับสนุนคลังเตอรข้าวและเครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้อง	0	1,000	5,000	10,000	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	70,000	286,000	157,485
8. สนับสนุนการสร้างเอกลักษณ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย	0	0	1,000	3,000	5,000	6,000	7,000	8,000	9,000	10,000	49,000	27,724
9. สนับสนุนการให้ประโยชน์จากส่วนต่างๆของข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร	0	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000	35,000	40,000	45,000	50,000	270,000	158,805
10. ศึกษาความเหมาะสมของพันธุ์ข้าวต่อการแปรรูปอาหารไทย	0	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000	35,000	40,000	45,000	50,000	270,000	158,805
11. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้าวโดยมุ่งนวัตกรรม	0	0	0	5,000	10,000	20,000	40,000	60,000	80,000	100,000	315,000	165,179
12. พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงตามคุณภาพที่ต้องการ	0	0	0	0	0	0	0	18,000	30,000	60,000	108,000	52,524
13. วิจัยตลาดผู้บริโภคเพื่อกำหนดแนวทางการตลาดข้าวและผลิตภัณฑ์	0	3,000	10,000	20,000	30,000	40,000	50,000	60,000	70,000	80,000	363,000	204,499
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์จากพันธุ์ข้าวและภูมิปัญญาไทย	0	0	800	1,600	2,400	3,200	4,000	4,800	5,600	6,500	28,900	16,200
15. อนุรักษ์และส่งเสริมแหล่งผลิตข้าวที่อุดมสมบูรณ์	0	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	10,000	5,784
16. รณรงค์ส่งเสริมการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ตามรสนิยมแบบไทย	300	500	800	1,000	1,500	2,000	3,000	4,000	5,000	7,000	25,100	14,013
17. รณรงค์การบริโภคข้าวกล้อง	1,000	2,000	3,000	5,000	8,000	12,000	15,000	17,000	19,000	21,000	103,000	58,873
18. รณรงค์เสริมสร้างความรู้ด้านการเลือกบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว	200	500	800	1,000	1,500	2,000	3,000	4,000	5,000	7,000	25,000	13,920
19. ส่งเสริมภาพลักษณ์ข้าวไทยและผลิตภัณฑ์ข้าวไทยในด้านอาหารธรรมชาติ	5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000	35,000	40,000	45,000	55,000	280,000	165,751
20. ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมข้าว	1,200	1,500	1,800	2,100	2,500	3,000	3,500	4,000	4,500	6,500	30,600	18,427
รวม	7,700	55,700	103,500	157,100	227,400	297,800	383,200	485,600	582,000	700,000	3,000,000	1,696,276

แผนภูมิยุทธศาสตร์แห่งชาติของการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าข้าว

วิสัยทัศน์ "การเพิ่มมูลค่าข้าวและสินค้าข้าว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนา เพิ่มความมั่นคง สร้างความมั่นคงของชาติ"

Finance

เพิ่มมูลค่าของข้าวตลอด Food Value Chain 1.7 ล้านล้านบาท

Stakeholder

ราคา / คุณภาพ / ความหลากหลาย / ภาพ

ชาวนาผู้รอบรู้

ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (โรงสี / โรงงานแปรรูป)

ผู้บริโภคที่ชาญฉลาด

Internal Process

- เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายข้าวพันธุ์ดี
- มีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าว
- อนุรักษ์และส่งเสริมแหล่งผลิต
- ข้าวที่อุดมสมบูรณ์

- เพิ่มมาตรฐานกลางการซื้อขายข้าวเปลือก
- ตลาดกลางซื้อขายตามกลุ่มพันธุ์
- สนองต่อความต้องการผู้บริโภค

- การสร้างภาพลักษณ์
- ส่งเสริมอาหารธรรมชาติ

เชื่อมคลัสเตอร์ และเครือข่ายสายโซ่แห่งคุณค่า

Human Capital

- ความรู้การบริหารการผลิต/ตลาด
- กองทุนสวัสดิการ
- วิทยาลัยข้าวไทย
- ภูมิปัญญาไทย

- นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ข้าว
- อุตสาหกรรมจากข้าวที่ไม่ใช่อาหาร
- การวิจัยพันธุ์ข้าว
- คุณภาพและมาตรฐาน

- วิจัยตลาดผู้บริโภค
- ส่งเสริมการบริโภคข้าวไทย
- ความรู้ข้าวไทย

Information Capital

ระบบสารสนเทศข้าว

Organization Capital

เชื่อมโยงเครือข่าย
ความรู้และการพัฒนา

ติดตามการดำเนินการตาม
ยุทธศาสตร์และ โครงการต่างๆ

ประสานงานทุก
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Teamwork

3. ยุทธศาสตร์แห่งชาติของการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่า “ข้าว”

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ข้าวแห่งชาติ “การเพิ่มมูลค่าข้าวและสินค้าข้าว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนา เพิ่มความมั่นคง สร้างความมั่นคงของชาติ”

3.1 ยุทธศาสตร์ “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” (ชาวนาผู้รอบรู้)

เป็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาชาวนา ให้มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพในการผลิต สร้างเสถียรภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาให้มีเกียรติ ศักดิ์ศรีและเป็นมืออาชีพ โดย

- 3.1.1 สนับสนุนการวิจัย การพัฒนาและแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้ผลผลิตสูงและหลากหลายพันธุ์ข้าว เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคและตลาดโลกที่มีประชากรเพิ่มสูงขึ้น
- 3.1.2 อนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยนานาพันธุ์ที่มีอยู่ทุกภาคและส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่เพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์จากพันธุ์ข้าว
- 3.1.3 อนุรักษ์และส่งเสริมแหล่งผลิตข้าวที่สมบูรณ์ ให้มีศักยภาพสามารถผลิตข้าวที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน
- 3.1.4 จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชาวนา เพื่อสร้างเสถียรภาพและความยั่งยืนในอาชีพ
- 3.1.5 จัดตั้งสถาบันการศึกษาข้าวแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพชาวนาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ
- 3.1.6 จัดตั้งศูนย์สารสนเทศข้าวแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวตลอดสายโซ่แห่งคุณค่า

3.2 ยุทธศาสตร์ “การเพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการแปรรูป การค้าและโลจิสติกส์” (ผู้ประกอบการรุ่นใหม่)

เป็นยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ โดย

- 3.2.1 จัดตั้งตลาดกลาง และสร้างมาตรฐานกลางการซื้อขายข้าวเปลือก ข้าวสารและผลิตภัณฑ์จากข้าวที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว
- 3.2.2 สนับสนุนการวิจัยตลาดผู้บริโภค เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การตลาดสำหรับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว

- 3.2.3 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้าว โดยมุ่งนวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหารจากข้าว ตามความต้องการของตลาด การบริโภคและอุตสาหกรรม
- 3.2.4 สนับสนุนการวิจัยพันธุ์ข้าวที่มีความเหมาะสมต่อการแปรรูปอาหารไทย เพื่อสร้างเอกลักษณ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย
- 3.2.5 สนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์และส่งเสริมให้มีผลิตภัณฑ์ที่ได้จากส่วนต่างๆ ของข้าวเพิ่มขึ้น
- 3.2.6 สนับสนุนการรวมกลุ่มและการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างชาวนา โรงสี ผู้แปรรูป และผู้ค้า เพื่อเกื้อกูลและประสานความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจต่อกันและก่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านการแปรรูป การค้าและโลจิสติกส์

3.3 ยุทธศาสตร์ “การสร้างค่านิยมการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย” (ผู้บริโภคที่ชาญฉลาด)

เป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างค่านิยม ของการบริโภคข้าว เพื่อให้รับรู้ถึงการมีคุณค่าและความปลอดภัยของข้าวไทย โดย

- 3.3.1 รณรงค์เสริมสร้างความรู้การบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและปลูกฝังทัศนคติการบริโภคตามรสนิยมแบบไทย
- 3.3.2 ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทยในด้านอาหาร ธรรมชาติแก่ชาวต่างประเทศ
- 3.3.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมข้าว

3.4 ยุทธศาสตร์ “การบริหารสายโซ่แห่งคุณค่าอาหาร”

การที่จะให้ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ นอกจากรัฐจะต้องกำหนดเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าเป็นวาระแห่งชาติแล้วยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานที่เป็นแกนหลักในการจัดการเชิงระบบ เพื่อรับผิดชอบและดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สายโซ่แห่งคุณค่าข้าว อย่างมีเอกภาพและสนับสนุนกิจการของชาวนา ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้บริโภคให้เกิดประสิทธิภาพในการการผลิต การตลาด การบริการและโลจิสติกส์ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายความรู้และการพัฒนามาตรฐานระหว่างกัน ในขั้นนี้ขอเรียกว่า “คณะกรรมการข้าวแห่งชาติ” ซึ่งมีองค์ประกอบและมีหน้าที่ ดังนี้

3.4.1 องค์ประกอบคณะกรรมการข้าวแห่งชาติ

(1) กรรมการโดยตำแหน่งของภาครัฐ ประกอบด้วย

- นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ
- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรรมการ
- ปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรรมการ
- ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กรรมการ
- ผู้อำนวยการสำนักงานประกันสังคม กรรมการ
- เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการ
- เลขาธิการคณะกรรมการข้าวแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการ

(2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเทคโนโลยีการผลิตข้าว กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตรและชลประทาน กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมเกษตร กรรมการ

(3) กรรมการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ผู้แทนชาวนาภาคละ 2 คน กรรมการ
(เหนือ/กลาง/ใต้/ตะวันออกเฉียงเหนือ)
- ผู้แทนผู้ประกอบการโรงสี 2 คน กรรมการ
- ผู้แทนผู้ประกอบการค้าข้าวและ กรรมการ
ผลิตภัณฑ์ข้าว 2 คน
- ผู้แทนผู้ประกอบการแปรรูปข้าว 2 คน กรรมการ

3.4.2 ขอบเขตอำนาจหน้าที่

- (1) กำหนดนโยบายข้าวแห่งชาติ โดยบูรณาการประสานโครงการ/แผนงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- (2) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าว ตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้
  - 2.1) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานในการสร้างเสริมเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องกับข้าวและผลิตภัณฑ์
  - 2.2) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานในการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการทำงานขององค์ประกอบต่างๆ ในสายโซ่แห่งคุณค่าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว
  - 2.3) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานในการถ่ายทอดสารสนเทศและเทคโนโลยีเกี่ยวกับข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว
  - 2.4) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานในการพัฒนาชาวนาผู้ประกอบการโรงสี ผู้ค้าข้าว ผู้ส่งออก และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
  - 2.5) กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และแผนงานในการวิจัยพัฒนาและสร้างทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว
- (3) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ/แผนงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

ผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์นี้ต้องให้ความสำคัญเรื่องทรัพยากรมนุษย์เป็นลำดับแรก โดยเสริมองค์ความรู้และทักษะให้แก่กลุ่มชาวนา กลุ่มผู้ประกอบการ(โรงสีและโรงงานแปรรูป) และกลุ่มผู้บริโภคในแต่ละลักษณะงานอย่างบูรณาการ

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดทำยุทธศาสตร์ข้าวแห่งชาติ

4.1 รัฐควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปลุกจิตสำนึก และกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่และมีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้องค์ประกอบของสายโซ่แห่งคุณค่าข้าว

4.2 รัฐควรกำหนดยุทธศาสตร์ข้าวเป็นวาระแห่งชาติ โดย

4.2.1 กำหนดวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ข้าว เพื่อวางตำแหน่งของความสำเร็จในการจัดทำยุทธศาสตร์

4.2.2 กำหนดแนวทางในการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 3 กลุ่ม (ชาวนา/ผู้ประกอบการ/ผู้บริโภค) ได้ประสานความร่วมมือในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ตนเองและระหว่างกัน

4.2.3 จัดตั้งคณะกรรมการข้าวแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการข้าวแห่งชาติ

4.2.4 สร้างเสริมและสนับสนุนในการจัดทำโครงการการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดสายโซ่แห่งคุณค่าอาหารของสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว 20 โครงการ เพื่อผลักดันให้การดำเนินยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ ทั้ง 3 กลุ่ม (ชาวนา/ผู้ประกอบการ/ผู้บริโภค) ได้บรรลุผลของการสร้างมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

- โครงการศูนย์สารสนเทศข้าวแห่งชาติ
- โครงการวิทยาลัยข้าวไทย
- โครงการกองทุนสวัสดิการชาวนาไทย
- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายข้าวพันธุ์ดี
- โครงการกำหนดมาตรฐานกลางการซื้อขายข้าวเปลือกและข้าวสาร และมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารจากข้าวที่สำคัญ
- โครงการตลาดกลางซื้อขายข้าวเปลือกตามกลุ่มพันธุ์
- โครงการสนับสนุนคลัสเตอร์ (Cluster) ข้าวและเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง
- โครงการสนับสนุนการสร้างเอกลักษณ์ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย

- โครงการสนับสนุนอุตสาหกรรมการใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของข้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร
- โครงการศึกษาความเหมาะสมของพันธุ์ข้าวต่อการแปรรูปอาหารไทย
- โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้าวโดยมุ่งเน้นนวัตกรรม
- โครงการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงตามคุณภาพที่ต้องการ
- โครงการวิจัยตลาดผู้บริโภคเพื่อกำหนดแนวทางของตลาดข้าวและผลิตภัณฑ์
- โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์จากพันธุ์ข้าวและภูมิปัญญาไทย
- โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมแหล่งผลิตข้าวที่อุดมสมบูรณ์
- โครงการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ตามรสนิยมแบบไทย
- โครงการรณรงค์การบริโภคข้าวกล้อง
- โครงการรณรงค์เสริมสร้างความรู้ด้านการเลือกบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว
- โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์ข้าวไทยและผลิตภัณฑ์ข้าวไทยในด้านอาหาร ธรรมชาติ
- โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมข้าว

*****